

UOT 334.73:339.94

Qloballaşma şəraitində kooperativ sektorun inkişaf perspektivləri

Həsən Abid oğlu İsrailov*

dosent, iqtisad elmləri üzrə fəlsəfə doktoru

Xülasə

Tədqiqatın məqsədi - qloballaşma şəraitində kooperativ sektorun inkişaf perspektivlərini təhlil olunması.

Tədqiqatın metodologiyası - konseptual yanaşma, stasistik təhlil.

Tədqiqatın nəticələri - kooperativ sektorun qloballaşma şəraitində inkişaf perspektivlərinin başlıca istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi.

Tədqiqatın məhdudiyyətləri - üçüncü ölkələr üzrə sahəvi göstəricilərə giriş məhdudluğu.

Tədqiqatın praktiki əhəmiyyəti - qloballaşma proseslərinin kooperativ sektora təsiri üzrə müvafiq informasiya bazasının yeniləşməsi və genişləndiməsi.

Tədqiqatın orijinallığı və elmi yeniliyi - son mümkün statistika əsasında qloballaşmanın kooperasiya münasibətlərinin təkmilləşməsinə təsirinin təhlili.

Açar sözlər: *qloballaşma, kooperativ sektor, kooperasiya münasibətləri.*

Giriş

Qloballaşma ümumbəşəri dəyərlərin bütün dünya tərəfindən qəbul olunmasına istinad edərək, iqtisadi və sosial effektin yüksəldilməsi, insan hüquqlarının legitimləşməsi, beynəlxalq ticarətin genişlənməsi, informasiya texnologiyalarının sürətli yayımı kimi çoxsaylı və hədudları bilinməyən hadisə və prosesləri birləşdirir.

*Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti. Bakı şəhəri. Az 1001, İstiqlaliyyət küçəsi, 6.
hasan_israfilov@hotmail.com

Bununla belə, çox geniş aspektliyinə baxmayaraq birmənalı şəkildə qloballaşmaya tam mahiyyət və məzmununda, onun bütün incəliklərini özündə əks etdirə biləcək universal bir tərif vermək də asan məsələ deyildir. Daha çox görünən və dərk edilən isə budur ki, qloballaşma prosesi geniş miqyasda həyatımızın iqtisadi sahəsinə daxil olmaqda və inteqrasiya proseslərini daim dərinləşdirməkdədir. Elə bu baxımdan da bəziləri qloballaşmanı iqtisadi qeyri-bərabərliyin tam möhkəmlənməsi, region və ölkələrin nəhəng dövlətlər tərəfindən istismar olunması prosesi və s. hesab edirlər.

Müasir dünya statistikasısı göstərir ki, qloballaşma şəraitində kooperasiya münasibətləri sosial-iqtisadi inkişafa daha adekvat təsir göstərir. Hazırda iqtisadiyyatda yeni güc yığımında olan kooperativ kapital nəticə etibarilə əmtəə istehsalçılarının və ticarət şəbəkələrinin kooperativ mənfəət əldə etməsini prosesini bir qədər də yüksəltmişdir.

Məhz bu deyilənlərə müvafiq olaraq qloballaşma şəraitində kooperasiya münasibətlərinin yeni nəzəri aspektlərinin işlənilib hazırlanması məsələləri də daha aktual xarakter almışdır. Bu həm də ondan irəli gəlmişdir ki, ayrı-ayrı seqmentlərin artım meyli içərisində kooperasiyanın beynəlmiləşməsi daha da genişlənmişdir. Bu irəliləyişlər isə qloballaşma şəraitində beynəlxalq kooperasiya sahəsində də böyük prespektivlər açır və onun qarşısında yeni vəzifələr qoyur.

Qloballaşma prosesi və kooperasiya münasibətləri

Kooperasiya nəzəriyyəsinin dərinləşən qloballaşma şəraitində başlıca problemlərindən biri kimi kooperativ müəssisələrin bütövlükdə iqtisadi münasibətləri sistemində yerinin müəyyənləşdirilməsi hesab olunur [9, 10]. Kooperasiya münasibətlərinin inkişafı nəticəsində iri həcmli kooperativ kapitalın formalaşmasına müvafiq olaraq kooperasiya strukturları artıq iqtisadiyyatda yetərli dərəcədə rəqabət aparmaq imkanları əldə etmişlər.

Qeyd etmək lazımdır ki, müasir iqtisadi inkişaf mərhələsində kooperasiya münasibətlərinin genişlənməsi ilə bağlı kifayət qədər iri həcmli nəzəri araşdırmaların aparılmasına baxmayaraq onların hazırkı vəziyyətini təkmil hesab etmək düzgün olmazdı. Nəzərə almaq lazımdır ki, hal-hazırda cəmiyyətdə bazar iqtisadi münasibətlərinin dərinləşməsi və əhatə dairəsini genişləndirməkdə olan qloballaşma təsirləri və eləcə də ictimai nəzəriyyənin özünün yekcins olmaması baxımından kooperasiya münasibətləri ilə bağlı alternativ baxış və yanaşmalar da yaranmaqdadır.

Qloballaşmanın dünya iqtisadiyyatına və istənilən ölkənin milli təsərrüfatına əhəmiyyətli təsir göstərir. Hazırda bu proses ümumdünya məhsulunun 60-65 faizni verərək 70-80 faiz həcmində xarici ticarət və beynəlxalq maliyyəni əhatə edir. Qlobal artım əsasən sənayecə inkişaf etmiş ölkələr hesabına baş verir. Qloballaşma dünya iqtisadiyyatının inkişafında yeni perspektivlər açır. Bununla belə, qloballaşma ilə

bağlı sürətlə dəyişən hadisələr yoxsulluğun artımı, işsizlik və sosial dezintegrasiya ilə müşayiət edilir. Elə bu baxımdan da, hazırda dünya siyasətinin mühüm hissəsi daha çox işsizlik problemi ilə qayğılanır.

Beynəlxalq Əmək Təşkilatının statistikasına görə ki, müasir dünyada 160 milyon işsiz, 360 milyon qismən məşğul və 1200 milyon qazancı gündəlik 1\$-a malik əhali təbəqəsi mövcuddur. Varlılar və kasıblar arasında məsafə isə daha da genişlənməkdədir [1].

Qloballaşma prosesi kooperasiyanın da ənənəvi paradigmasını dəyişikliklərə uğradmışdır. İnformasiya texnologiyaları sahəsində baş verən inqilablar kooperativ sistemi lokal əlaqələr çərçivəsindən çıxaraq regionl, geniş çərçivədə isə global münasibətlərə çevrilməsinə gətirib çıxarmışdır. Belə ki, əvvəllər yalnız yerli səviyyədə fəaliyyət göstərən kooperativ təsisatlı müəssisələr də Yer kürəsinin istənilən nöqtəsi ilə, həm də, çox çevikliklə fəaliyyət göstərmək imkanı əldə etmişlər.

Məlumdur ki, iqtisadi quruluşlar və ideologiyalar arasında mənafə toqquşmalarının balanslaşdırılmış global təsir sferaları «Soyuq müharibə» dövründə siyasi sabillik mənafelər balansını üzərində qurulurdu. Bütün bunlar isə rəqabətdə olan iqtisadi sistemlər, ideyalar, hərbi potensial və s. arasında balans, və balanslaşdırılmış global təsir dairəsi kontekstində baş verirdi. Müasir dünya isə artıq yeni global reallaqların tarazlığının tapılmasını tələb edir. Lakin köhnəliyin qalıqlarının aradan qaldırılması heç də asan başa gəlmir və ağrısız ötürülmür. Çünki bu proses mövcud olan bir çox sahələrin ənənəvi fəaliyyət növlərinin ləğv olmasına və silinib getməsinə səbəb olur.

Dünya ticarət strukturlarının qarantına və texnoloji imkanlarına arxalanan global iqtisadi qüvvələr, artıq kapitalın azad hərəkətinin üstünlüklərindən bəhrələnmə bilirlər. Beynəlxalq aləm, çoxsaylı beynəlxalq qurumlar artıq yeni tarazlıq nöqtəsi axtarışındadır. Buna görə də, dünya təsərrüfatının çevik strukturları olan kooperasiya və kooperativlər də qloballaşmanın tələblərinə daha çevik uyğunlaşmaya məcburdurlar. Digər tərəfdən də, belə münasibət qloballaşan dünyamızda yalnız kooperativlərin yerli icmalarda yeni sosial-iqtisadi münasibətlərinin formalaşması və bərpasında oynayacağı rola əsaslanır.

Qloballaşma şəraitində kooperasiyanın canlanması yeni real imkanlar və geniş perspektivlər açmaqdadır. Yerli liderlik və kooperativ innovasiyasına meyillilik hissələrinin bərpa edilməsi bu gün, həmişə olduğundan daha vacibdir. Çünki, qloballaşan dünyada kooperativlər bu və ya digər regiondan olan yerli icmalar və yerli insanlar ilə global bazar arasında körpü rolunu oynamalıdır [2, 5]. Bununla belə, qloballaşan dünyada iqtisadiyyatın təkamüllü inkişafını da nəzərdən qaçıra bilmərik. Qlobal iqtisadiyyatın inkişafının hərəkətini müəyyənləşdirən siyasi dəyişikliklər də hökmən diqqət mərkəzində saxlanılmalı, çətinliyindən asılı olmayaraq yerli ehtiyaclarla olan tələbat daim araşdırılmalı və öyrənilməlidir. Hər bir konkret ölkə və ya region üçün bu ehtiyaclar global və lokal baxımından düzgün müəyyənləşdirilməlidir. Əgər uzun

illər ərzində kooperasiyaya dünənin tələbatının ödəyici kimi baxılırdısa, müasir korporasiya, nəinki təkcə bu günün hətta gələcəyin artmaqda olan ehtiyaclarının təklifedici və ödəyicisi kimi baxılmalıdır. Lakin təəssüf ki, bu gün qloballaşan dünyada heç də hamı bu obyektiv həqiqəti dərk edə bilmir və ya buna səy göstərmir.

Qloballaşma və kooperativ hərəkət

Hazırda kooperasiya hərəkətində planetin demək olar ki əksər əhalisi iştirak edir. Belə ki, yaşadığımız zamanda dünyada qarşılıqlı səmərəlilik prinsiplərinə əsaslanaraq birgə fəaliyyəti həyata keçirən 8 milyona yaxın fiziki şəxsın yaratdığı kooperativlər mövcuddur. Müxtəlif sahələrdə fəaliyyət göstərən həmin kooperativlər Avropa Birliyi ölkələrində əmək qabiliyyətli əhalinin 46 faizini təşkil edir [1, 3]. Kooperativ sistem sovet ölkələrində, həmçinin ABŞ-da və Çində daha geniş miqyaslılığı ilə fərqlənir. Bütün bu müsbət özəlliklərlə yanaşı çağdaş zamanda kooperativ prinsiplərindən geniş istifadəni əngəlləyən bir sıra çəhətlərin də mövcudluğu müşahidə edilir.

Statistika göstərir ki, ABŞ-da orta hesabla satış kooperasiyası vasitəsi ilə kənd təsərrüfatı məhsullarının 28-31 faizi, o cümlədən südün 75-77 faizi, taxıl və paxlalı bitkilərin 36-38 faizi reallaşdırılır. Təchizat kooperasiyası kanalları vasitəsilə isə fermer təsərrüfatı mallarının 20 faizi, o cümlədən istehsal vasitələrinin 27 faizi realizə edilir [1].

Fransada isə taxıl məhsullarının emalında kooperativlərin payı orta hesabla 70-72 faiz, süd məhsulları istehsalında 45-47 faiz, şərab istehsalında 45-50 faiz, yem istehsalında 32-35 faiz, tərəvəz konservləri istehsalında 28-30 faiz təşkil edir [1, 2]. Yaponiyada kənd təsərrüfatı məhsullarının 50-55 faizi istehlak malları bazarına kooperativlər vasitəsilə, o cümlədən düynünün 64-65 faizi, tərəvəzin isə 90 faizə qədəri daxil olur [1].

Hal-hazırda kooperativ sektor İtaliyada, Rumuniyada, İspaniyada, Braziliyada və Çində daha geniş vüsət almaqdadır. O, müasir məqamda Qərbi Avropa ölkələrində xüsusi üstünlük qazanmasa da, özünün ənənəvi ampulasını təkmilləşdirir, təsir imkanlarını genişləndirir [4, 5, 7].

Elmi-texniki tərəqqini, innovasiyaları əks etdirən kooperasiya təsisatları və eyniliklə biznes inkubatorları formalı kooperativlər də bu sferada yeni inkişaf mərhələsini formalaşdırırlar. Bu gün İspaniyada 172 istehlak, istehsal və digər təyinatlı kooperativi birləşdirən «Mandraqon qrupu» fəaliyyət göstərir ki, həmin kooperativin də ümumi fəaliyyət dövrüyyəsi 2 milyon ABŞ dollarına yaxındır. «Mandraqon qrupu» əsas etibarilə daxili bazara məişət texnikası, kompyuterlər, sənaye avadanlıqları və digər məmulatlar çıxarır ki, bu da nəticə etibarilə İspaniyanın iqtisadiyyatında önəmli rol oynayır [1, 8, 11].

Kooperativ sistemlə bağlı müasir zamanda yaşanan çətinliklər də az deyildir. Belə ki, özəl sektorla müqayisədə hal-hazırda kollektiv müəssisələr və kooperativlər bütövlükdə inkişaf etmiş ölkələrin iqtisadiyyatında o qədər də yüksək xüsusi çəki əldə edə bilməmişlər. Maddi və maliyyə resurslarının çatışmazlığı bir sıra hallarda kooperativlərin fondsuz fəaliyyət göstərməsinə gətirib çıxarır. Bundan irəli gələrək həmin kooperativlər bir qayda olaraq daha çox vasitəçilik fəaliyyətlərini həyata keçirməyə meyilli olmuşlar.

Digər tərəfdən çətinlikləri dəf etmək üçün kooperativlər kreditorların maraqlarının təmin edilməsi ilə bağlı zəruri sığorta və ehtiyat fondları formalaşdırırlar. Sığorta və ehtiyat fondları nəticə etibarilə kooperativlərin üzləşdikləri arzuolunmaz problemlərin, yəni kreditlərin qaytarılması ilə bağlı yaranan problemlərin qarşısının alınması məqsədilə istifadə edilir. Lakin bütün bunlara baxmayaraq kooperativ hərəkət təkamüllü formada inkişaf meylini təmin edir və Azərbaycanda da özünün təsisatlandırılmalarını genişləndirir.

Qloballaşma şəraitində kooperasiyanın inkişaf perspektivləri

Müasir mərhələdə kooperativ hərəkət daha təkmil məzmun daşıyaraq yeni forma və sistemdə irəliləyir. Kooperasiya tarixi inkişafın bütün dövrlərində insanın təsərrüfat həyatına tam mənası ilə təsir göstərmiş və özünün dəyişən, təkmilləşən müxtəlif növlərinin geniş şəbəkəsini formalaşmışdır. Bu gün qloballaşma, dərinləşən bazar münasibətləri şəraitində kooperasiyanın inkişafının bir sıra ümumkonseptual məsələlərinin araşdırılmasına da böyük ehtiyac duyulur. Belə ki, bazar bütün dünyada iqtisadi münasibətlərin inkişafının hərəkətverici qüvvəsi hesab edilir. Dünya bazarlarında baş verən qlobal dəyişikliklər kooperativ hərəkətinin inkişafına də əsaslı təsir göstərir.

Birincisi, müasir cəmiyyət eyni zamanda iki bir-birinə zidd istiqamətlərdə - bir tərəfdən nəqliyyatın, rabitə sistemlərinin, yüksək texnologiyaların inkişafı ilə cəmiyyət həyatında şəhərlərin rolu kəskin şəkildə yüksəlir, digər tərəfdən isə, bir vaxtlar öz strateji əhəmiyyətini itirən və lazımsız hesab edilən kəndlərin rolu yenidən artır. Artıq təbiətə, öz kökünə, etnik və dini özünütanıma zəruriliyinə qayıdış zamanın tələbinə çevrilmişdir. Yerli səviyyədə fəaliyyət göstərən kooperativlər yalnız regional, milli və qlobal ittifaqlarda birləşməklə bu zilldiyyətləri aradan qaldıra bilərlər.

İkincisi, idarəetmə dəyişikliyi sistemi də iki istiqamətdə - milli dövlətin öz səlahiyyətlərinin bir hissəsini «yuxarı»lara, yəni beynəlxalq təşkilatlara və «aşağı» yerli cəmiyyətlərə güzəştə getmək yönündə baş verir.

Üçüncüsü, beynəlxalq təşkilatlar içərisində Beynəlxalq Kooperativ Alyansı (*BKA*) da vacib rol oynaya bilər. Belə kooperativlər *BKA* vasitəsi ilə vətəndaş cəmiyyətinin

başlıca komponentinə çevrilmək imkanı əldə edirlər. Son nəticədə onlar ən nəhəng və köhnə, daha universal qeyri-dövlət təşkilatlarından birinə çevrilirlər [11].

Qloballaşma prosesləri iqtisadiyyatda böhran xarakterli hadisələri ilə də müşayiət olunur. Lakin öz işini düzgün qurmağa nail olmuş kooperativlər, digər xüsusi müəssisələrə nisbətən az zərər çəkirlər. Çünki onların fəaliyyəti payçıların kapitalına əsaslanır və o, heç bir spekulyasiya xarakterli fəaliyyətə cəlb olunmur. Bununla belə, insanların arzu və ya istəklərindən asılı olmadan inkişaf etmiş dövlətlər və iri transmilli korporasiyalar və tərəfindən dünyanın bölüşdürülməsi prosesi gedir. İstehlak kooperativləri isə öz növbəsində bu prosesə daha çox müqavimət göstərmək iqtidarına malikdirlər.

Kooperativlər öz fəaliyyətlərini nəqliyyat, sığorta, səhiyyə və sosial xidmətlər sahəsində daha geniş həyata keçirməlidirlər. İnkişaf etmiş ölkələrin əksəriyyətində yerli hakimiyyət strukturları bu və ya digər xidmət göstərilməsi üçün kooperativlərlə xüsusi kontraktlar bağlayırlar.

İnkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsi göstərir ki, bütün kooperativləri birləşdirən ümumi əlamət, onların bir-birləri ilə əməkdaşlıq etməsidir [1, 3, 9]. Əgər kooperativlər öz potensiallarından tam istifadə etmək və əhali arasında cəlbədiciliklərini saxlamaq niyyətində olsalar onlar buna yalnız daimi əməkdaşlıq əsasında nail ola bilərlər. Müasir dövrdə kooperasiyanın inkişaf perspektivləri istiqamətində kooperativ idarəetmənin müxtəlif formaları müzakirə olunmaqdadır. Bünların içərisində ən mühümü isə kooperativ menecmentin üstün texnologiyası sayılan operativ qərar qəbul etmənin təminatı ilə bağlıdır. Səmərəli operativlik isə iqtisadi artım və rəqabətə davamlılığın meyarıdır.

Bununla belə, kooperativ menecmentdə kadr seçimi də az əhəmiyyət daşımır. İdarəetmə orqanlarına kadrlar seçilərkən, onların şəxsi keyfiyyətləri ilə yanaşı, konkret fəaliyyət proqramına yiyələnmələri, müasir informasiya texnologiyalarından istifadə imkanlığı və bacarığı, mənəvi saflıq və ən başlıcası isə profesional idarəetmə qabiliyyətinə malik olmaları kimi keyfiyyətlər tələblər nəzərə alınmalıdır.

Qloballaşma prosesində kooperativ hərəkatının inkişafı, kooperasiyanın yeni məzmun və ahəngdə canlandırılmasında müxtəlif məqsəd və təyinatlı kooperativlərin yaradılması təcrübəsindən istifadə olunması zəruri və məqsədəuyğundur. Burada xüsusən əhalinin kasıb təbəqələri yaşayan ərazilərdə yerli ehtiyaclarla hesablanmış və bununla da regional mahiyyət daşıyan müvafiq profilli kooperativlərin yaranışı özünü daha çox doğruldu. Çünki həmin təbəqənin alıcılıq qabiliyyəti aşağı olduğundan, ixtisaslaşdırılmış kooperativlərin fəaliyyətin özünü doğrultmur. Lakin bu gün çoxməqsədli kooperativlərin yaranması prosesi transmilli korporasiyaları (TMK) qane etmir. Onlar hər vəcdlə bu prosesə mane olmağa çalışır, özünün manevrliyi geniş məhsul assortimenti ilə üstünlüyü əldə saxlamağa cəhd edirlər. Bütün bu maneələrə və çətinliklərə baxmayaraq, kooperativlərin sosial missiyalarının əhəmiyyəti yüksəliir.

Nəticələr

Qloballaşma şəraitində kooperasiya münasibətlərinin təhlili göstərir ki, onlar tədricən öz irəliləyişlərini təmin edir, ayrı-ayrı kontekstlərdə qlobal arenanın aparıcı strukturları olan TMK-ların kəskin irəqabətinə cəsarətlə davam gətirirlər. Bununla belə qloballaşma şəraitində yeni inkişaf meyillərini təmin etmək üçün müasir dövrdə kooperativlər qarşısında bir sıra vəzifələr öz həllini gözləyir ki, onları da aşağıdakı kimi səciyyələndirmək olar:

- ❑ kooperasiya prinsiplərinin daim möhkəmləndirilməsi istiqamətində fəaliyyətlər davam etdirilməli;
- ❑ qloballaşma və kooperasiya vəhdəti təşviqatı gücləndirilməli və davamlı xarakter almalıdır;
- ❑ kooperativ fəaliyyətlər növ müxtəlifliyi və yeni təsərrüfatçılıq metodları ilə zənginləşdirilməlidir;
- ❑ kooperasiyanın institusional bazasının təkmilləşdirən, fəaliyyət səmərəliliyini stimullaşdıran daha əlverişli iqtisadi mühitin formalaşdırılmalıdır;
- ❑ rəqabətqabiliyyəti yüksək və yerli tələbləri dolğun ödəyəcək müqabil bazar əsasları yaratmalıdır;

Bütün bunlarla yanaşı, qloballaşmanın mənfi təsirlərini təcrid etməkdə kooperativlər öz işlərində sosial xidmətlər, təhsil, idman-sağlamlıq, ətraf mühitin mühafizəsi istiqamətində fəaliyyətini səmərəliləşdirməli, peşəkarlıq funksiyalarını artırmalıdırlar.

İstifadə olunmuş ədəbiyyat

1. İsrailov H.A. «Qloballaşma şəraitində istehlak kooperasiyasının təkmilləşdirilməsi istiqamətləri» Bakı: «Elm», 2010. 476 s
2. Бринк Линдси. Глобализация. Повторение пройденного. М.: «ИРИСЭН», 2008, 416 с.
3. Вахитов К.И. Кооперация: теория, история, практика. М.: ИТК Дашков и К, 2004, 348 с.
4. Гутман Г.И., Дигилина О. Б., Чукин Н. И., Ситько В. П., Калмыков В.В. «Формы кооперативного движения в условиях рыночных реформ», М.: «Дашков и К», 2006. 376 с.
5. Крашенинников А.И. Кооперация в современном мире. М.: «Экономика», 2004, 345 с
6. Макаренко А.П. Теория и история кооперативного движения. М.: «Маркетинг», 2002, 328 с.
7. «Мировая Экономика» (под ред. проф. Ю.А. Щербанина), М.: «ЮНИТИ-ДАНА», 2004. 318 с.
8. Михайлова В. А. Глобализация. М.: «РАГС», 2008. 544 с.
9. Пажитнов К.А. Основы кооперации. М.: «Экономика», 1997, 459 с.
10. Туган-Барановский М. И. Социальные основы кооперации. М.: «Экономика», 1989. 496 с.
11. Уткин А.И. Глобализация: процесс и осмысление. М.: «Логос», 2002. 254 с.

Исрафилов Гасан Абид оглы

доктор философии по экономике, доцент.
Азербайджанский Государственный Экономический Университет

Перспективы развития кооперативного сектора в условиях глобализации

Аннотация

Цель исследования - анализ перспектив развития кооперативного сектора в условиях глобализации.

Методология исследования - концептуальный подход, статистический анализ.

Выводы исследования - определение основных направлений перспектива развития кооперативного сектора в условиях глобализации.

Ограничения исследования - ограничение доступа по отраслевым показателям для стран третьего мира.

Практическая значимость исследования - в связи с влиянием процессов глобализации на кооперативный сектор обновление и расширение соответствующих информационных баз.

Оригинальность и новизна исследования - на основе возможной последней статистической информации анализ влияния глобализации на усовершенствование кооперационных отношений.

Ключевые слова: глобализация, кооперативный сектор, кооперационные отношения

Israfilov Hasan Abid oqli

Ph.D in Economic, Dosent,
Azerbaijan State Economic University

Prospects for the development of the cooperative sector in the context of globalization

Abstract

Purpose - analysis of the development prospects of the cooperative sector in the context of globalization.

Design/methodology - conceptual approach, statistical analysis.

Findings - determining the basic directions of development prospects of the cooperative sector in the context of globalization.

Research limitations/implications - restricting access to industry benchmarks to third world countries.

Practical implications - In connection with the wag of globalization on the cooperative sector to update and expand the relevant information databases.

Originality/value - based on the last possible statistical analysis of the impact of globalization on the development of cooperative relations.

Key words: Globalization, the cooperative sector, cooperation on

JEL Classification Codes: D11, D18, F15, K11.

Məqalə redaksiyaya daxil olmuşdur: 04.02.11.

Çapa qəbul olunmuşdur: 09.03.11.